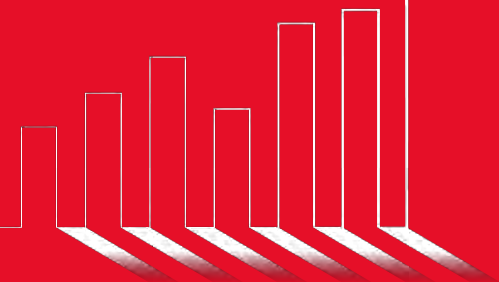

ALKOHOLILAIN MUUTOKSEN SEURANTA KULUTUKSEN JA MYYNNIN MUUTOKSET TAMMI-HUHTIKUU 2017/2018

Pasi Holm ja Juho Tyynilä
elokuu 2018

Selvityksen tavoite ja tausta

- Vuonna 2018 tuli voimaan alkoholilain kokonaisuudistus, joka vapautti vähittäismyyntiin enintään 5,5 % vahvuiset alkoholijuomat ja purki valmistustaparajoitteen.
- Suomi korotti alkoholiveroja vuonna 2018. Tavoitteena oli, että valtion alkoholiverotulot kasvavat veronkorotuksen seurauksena 100 miljoonaa euroa.
- Myös Viro on aloittanut omien alkoholiverojen kiristämisen asteittain, mikä on nostanut alkoholin myyntihintaa Virossa.
- Tämän selvityksen tavoitteena on kartoittaa, miten Suomen ja Viron veronkorotukset yhdessä kaavaillun alkoholilain kokonaisuudistuksen kanssa ovat vaikuttaneet alkoholin matkustajatuontiin, kokonaiskulutukseen sekä verotulojen kertymiseen Suomessa. Selvitys kartoittaa vaikutuksia ajanjaksolla tammi-huhtikuu 2018.
- Selvityksen toteutti Taloustutkimus Oy Päivittäistavarakauppa ry:n toimeksiannosta elokuussa 2018.
- Selvitys on jatkoa vuonna 2017 julkistetuille tutkimukselle, jotka arvioivat mahdollista muutoskehitystä.
- Lähteet: Valviran alkoholin kulutustilastot; Alkon myyntitilasto, THL:n matkustajatuontitilasto. Lisäksi Taloustutkimus on kerännyt myyntitiedot ajanjaksolta 01-04/2018 Päivittäistavarakauppa ry:n jäsenyrityksiltä.
- Alkoholiveron tuotto on laskettu alkoholin juomaryhmittäisten kulutustietojen avulla käyttämällä vuosittaisia veroperusteita (eri juomaryhmillä on eri veroperusteet)

Miten alkoholilain muutos vaikuttaa vähittäiskauppaan

Tutkimuksen
viitekehys 2017

- 1) Prosenttirajan nosto 4,7 % → 5,5 %
- 2) Valmistustaparajoitteesta luopuminen
- 3) IV-oluiden, siidereiden ja lonkeroiden hintojen lasku
- 4) Suomen ja Viron veronkorotusten vaikutusten huomioiminen

Kulutusmuutos

Olut

- mikä osuus III → IV
- vahvuus 4,5 → 4,7 %

Lonkero

- mikä osuus siirtyy
- vahvuus 4,7 → 5,5 %

Pt-kauppa
- muutokset
valikoimissa ja
hinnoittelussa

Taustalla useita
kuluttajatutkimuksia,
tilastoja myynneistä ja
alan ammattilaisten
näkemyksiä
kuluttajakäyttäytymisen
muutoksesta.

**Matkustaja-
tuonti**
- olut
- lonkero

Alko
- olut
- lonkero

Tapahtuuko
kilpailun kautta
muutos
tarjoomassa?

Asiakasvirran
vähentymisen kautta
vaikutus viinien ja
väkevien myyntiin.

Arvio kokonaiskulutuksen muutoksesta
huomioiden ristiinjouset myyntikanavien välillä.

Alkoholien vähittäiskulutukseen vaikuttavat tekijät

1. Alkoholilain muutos

- Päivittäistavarakaupassa myytävien oluiden, siidereiden ja lonkeroiden enimmäisalkoholipitoisuus nostettiin 4,7 prosentista 5,5 prosenttiin.
- Lonkeroiden valmistustapavaatimus poistettiin.

2. Alkoholiveron korotukset 2018

Oluen veroa nostettiin Suomessa 10,9 prosenttia, käymisteitse valmistettujen siiderien ja long drink -juomien verotusta kiristettiin 10,7 prosenttia, viinien 13,0 prosenttia sekä väkevien alkoholijuomien ja juomasekoitusten 5,0 prosenttia.

3. Viron alkoholijuomien veronkorotukset 2018

Oluen veroa nostettiin 87 prosenttia, käymisteitse valmistettujen siiderien ja long drink -juomien verotusta kiristettiin 37,3 prosenttia, viinien 9,1 prosenttia sekä väkevien alkoholijuomien ja juomasekoitusten 10 prosenttia.

Vaikka Viron alkoholiveron korotukset ovat prosentuaalisesti isoja, niiden vaikutus Suomen ja Viron alkoholijuomien hintaeroon (minkä kuluttajat maksavat) on selvästi pienempi kuin Suomen alkoholijuomien hintojen muutosten vaikutus. Suomen hintojen lasku ja Viron hintojen nousu pienentää molemmat hintaeroa.

Koska Suomen IV-oluen hinnoissa on vielä huomattavaa vaihtelua eri myyntipaikkojen välillä, eikä IV-oluen hinnat ole vielä asettuneet ”pysyvälle tasolle”, Viron ja Suomen hintoja on vaikea erotella.

Hinnanalennukset ennakoitua maltillisemmat 1–4/2018

- Taloustutkimus arvioi (arvio tehtiin 15.1.2017) hintojen alenevan noin 40 prosenttia kesän 2018 aikana.
- IV-oluen hinnat ovat laskeneet noin 20 % alkuvuoden 2018 aikana pt-kaupassa ja lonkeroiden hinnat noin 10 %, eli ennakoitua vähemmän
- Alko on alentanut IV-oluiden ja lonkeroiden hintoja kevään 2018 aikana noin 5 % (tai Alko ei ole vienyt alkoholiveron korotuksia täysimääräisesti hintoihin).

	Alkon hintoja 2017			Hintatarjouksia PT-kaupassa		Alkon hintoja	
	2017, €/litra	2017 uusi vero, €/litra	Veromuutoksen vaikutus hintoihin, %	Toukokuu 2018, €/litra	Alennus 2017 uusi vero hinnasta, %	Toukokuu 2018, €/litra	Alennus 2017 uusi vero hinnasta, %
Olut 5,3 % litra*	6,25	6,50	4,0	5,27	-18,9	6,28	-3,4
Lonkero 5,5 % litra**	7,50	7,65	2,0	6,87	-10,2	7,21	-5,8
Lonkero Koff 5,5 %				6,03		6,06	

*Arvio tehty tuotteella: Karhu A 5,3 % 24 x 0,33 litraa, eli 7,92 litraa

** Arvio tehty tuotteella: Hartwall Original long drink 5,5 % 24 x 0,33 litraa, eli 7,92 litraa

Alkoholilain muutoksen sekä Suomen ja Viron alkoholiverojen muutoksen vaikutukset alkoholijuomien kulutukseen

- Vähittäiskulutus (vähittäismyynti ja matkustajatuonti) on laskenut litroissa 6,1 %
- 100 prosentin alkoholin vähittäiskulutus on laskenut 5,7 %
- *Taloustutkimus arvioi (15.1.2017) 100 prosentin alkoholin kulutuksen kasvavan 0,5 % ilman alkoholiveron muutoksia*
- 100 prosentin matkustajatuonti on laskenut 25,6 %
- *Taloustutkimus arvioi (15.1.2017) matkustajatuonnin laskevan 17 % (100 % alkoholia) ilman alkoholiveron muutoksia*

Alkoholien vähittäismyynnin/-kulutuksen muutos 2017/2018 enimmäinen kolmannes (tammi-huhtikuu) jaoteltuna myyntikanavan mukaan

	Toteuma Muutos %	Toteuma muutos %	Taloustutkimus 15.1.2017 Muutos %	THL 1.12.2016 (terve.fi) Muutos %
	<i>Litraa</i>		<i>100 prosentista alkoholia</i>	
Vähittäiskulutus	-6,1	-5,7	0,5	6,0
Vähittäismyynti	-2,9	-1,7		
- PT-kaupan myynti	-1,9	0,3		
- Alko	-7,4	-4,2		
Matkustajatuonti	-29,0	-25,6	-17	

Absoluuttialkoholin (100 % alkoholia) vähittäiskulutus olisi laskenut noin 1,5 % ilman alkoholiveron korotusta.

Alkoholilain muutoksen sekä Suomen ja Viron alkoholiverojen muutoksen vaikutukset alkoholiveron tuottoon

- Suomen alkoholiveronkorotuksen tuottoarvio oli noin 100 miljoonaa euroa.
- Alkoholiveron tuotto on lisääntynyt kevään 2018 aikana 9,3 prosenttia.
- *Taloustutkimus arvioi (15.1.2017) alkoholiveron tuoton kasvavan alkoholilain muutoksen seurauksena 2,8 % ilman alkoholiveron korotusta.*

Alkoholiveron tuoton muutos vähittäismyynnistä 2017/2018

	Alkoholiveron tuotto, milj €, v. 2017*	Verotuoton muutos, %	Taloustutkimus 15.1.2017 (ei veronkorotusta) verotuoton muutos, %
Alkoholiveron tuotto	1 130	9,3	2,8

Alkoholiveron tuotto olisi noussut noin 1,5 % ilman alkoholiveron korotusta.

** Alkoholiveron tuotto oli 1 331 miljoonaa euroa vuonna 2017.*

Vähittäismyynnin alkoholiveron tuotto oli noin 1 130 miljoonaa euroa.

Verotuoton muutos juomaryhmittäin

	Miljoonaa euroa	%
III-Olut	-10,9	-2,2
IV-Olut	35,7	252,6
Mieto lonkero	-5,7	-12,1
Vahva Lonkero	60,1	419,6
Mieto siideri	-3,0	-6,8
Vahva Siideri	0,4	34,3
Miedot viinit	18,8	10,3
Välituotteet	1,7	4,2
Viinat	8,0	2,7
Yhteensä	105,1	9,3

Vähittäismyynnin muutos juomatyypeittäin (miedot juomat)

- Vahvojen lonkeroiden vähittäismyynti on kasvanut lähes 400 % ja IV-oluen 200 %
- Lonkeroiden vähittäismyynnin kasvu ylitti Taloustutkimuksen (15.1.2017) arvion

	Vähittäismyynti, milj. litraa	Muutos tammi-huhtikuu 2017/2018, prosenttia			
		Vähittäismyynti, toteuma			Ennuste
		Alko	Kauppa	Alko ja kauppa yhteensä	TOY 10.1.2017
	2017				
III-Olut	340,3	0	-12	-12	-13
IV-Olut	8,2	-27	ei määritelty	218	764
Miedot lonkerot	27,6	0	-21	-21	-13
Vahvat lonkerot	5,7	-44	ei määritelty	395	237
Siiderit	26,2	-15	-12	-15	15

	Vähittäismyynti, milj. litraa	Muutos tammi-huhtikuu 2017/2018, milj. litraa			
		Vähittäismyynti, toteuma			Ennuste
		Alko	Kauppa	Alko ja kauppa yhteensä	TOY 10.1.2017
	2017 tammi-huhtikuu				
III-Olut	103,4	0,0	-12,2	-12,2	-14
IV-Olut	2,5	-0,7	6,0	5,3	20
Miedot lonkerot	7,7	0,0	-1,6	-1,6	-1
Vahvat lonkerot	1,5	-0,7	6,7	6,0	4
Siiderit	7,7	0,0	-1,1	-1,2	6

Kulutetun oluen keskivahvuus ei ole noussut

- Oluen keskivahvuus PT- kaupan myynnistä on 4,6 % alkuvuonna 2018, eli nousua edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta on 0,1 prosenttiyksikköä.
- IV-oluen osuus koko PT-kaupan olutmyynnistä on 7,9 %
- Taloustutkimus arvioi (15.1.2017) oluen keskivahvuuden nousevan 4,7 prosenttiin.

Oluen keskivahvuus vähittäismyynnin jakelutien mukaan

	2017	2018 tammi-huhtikuu	Taloustutkimus 15.1.2017	THL 1.12.2016 (terve.fi)
PT-kaupan myynti	4,5	4,6	4,7	
Vähittäismyynti	4,6	4,6		5,0

	Toteuma 2017/2018 tammi-huhtikuu	Taloustutkimus 15.1.2017	THL 1.12.2016 (terve.fi)
IV-oluiden osuus oluista, %	7,9	20	50

taloustutkimus oy

Pasi Holm

puh. 050 374 7462

S-posti: etunimi.sukunimi@taloustutkimus.fi

